

Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015

Datganiad Blynyddol Caethwasiaeth Fodern 2019-20 – Prifysgol Glyndŵr (a adnabyddir fel "Prifysgol Glyndŵr Wreccsam") a'i his-gwmniau cysylltiedig

1. Cyflwyniad

1.1 Mae caethwasiaeth fodern yn drosedd ac yn ymyriad â hawliau dynol sylfaenol. Mae'n digwydd mewn sawl ffurf, megis caethwasiaeth, caethwasanaeth, llafur gorfodol a masnachu pobl, pob un yn rhannu'r elfen gyffredin o un unigolyn yn amddifadu unigolyn arall o'i ryddid er mwyn eu defnyddio er mantais personol neu fasnachol.

Mae'r term Caethwasiaeth Fodern yn cwmpasu ystod gyfan o ddulliau ecsploetio, llawer ohonynt yn digwydd gyda'i gilydd. Mae unigolyn mewn caethwasiaeth os yw'n:

- Cael ei orfodi i weithio – trwy fygythiadau meddyliol neu gorfforol
- Dan berchnogaeth neu reolaeth 'cyflogwr', yn arferol trwy gamdrin meddyliol neu gorfforol neu fygwth camdrin
- Dad-ddynoli, trin fel nwydd neu ei brynu a'i werthu fel 'eiddo'
- Dan gyfyngiadau corfforol neu gyfyngiadau ar ei ryddid i symud

1.2 Mae Prifysgol Glyndŵr Wreccsam wedi ymrwymo i wella ei harferion i atal caethwasiaeth a masnachu pobl.

1.3 **Gwneir y datganiad hwn yn unol ag Adran 54(1) Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 ac mae'n cynrychioli datganiad caethwasiaeth fodern a masnachu pobl Prifysgol Glyndŵr Wreccsam am y flwyddyn ariannol yn diwedd 31 Gorffennaf 2019, ac mae'n berthnasol i'r Brifysgol a'i holl is-gwmniau.**

2. Strwythur y sefydliad

2.1 Mae'r Prifysgol Glyndŵr Wreccsam yn ddarparpwydd dysgu, addysgu ac ymchwil yn y sector Addysg Uwch.

2.2 Gellir olrhain tarddiad y Brifysgol yn ôl i 1887 pan ddechreuodd Coleg Celf a Gwyddoniaeth Wreccsam ddarparu addysg am y tro cyntaf a dechreuodd gynnig graddau gan Brifysgol Llundain yn 1892.

2.3 Bu nifer o newidiadau i'r enw cyn i Sefydliad Addysg Uwch Gogledd Ddwyrain Cymru ddod yn Brifysgol Glyndŵr (a adnabyddir fel "Prifysgol Glyndŵr Wreccsam") yn 2008, gan ei gwneud yn un o'r prifysgolion ieuengaf yn y Deyrnas Unedig.

2.4 Mae'r Brifysgol yn darparu addysg uwch i bobl gogledd ddwyrain Cymru a'r ardal drawsffiniol, gan chwarae rôl hanfodol bwysig ym mywyd cymdeithasol, economaidd a diwylliannol y rhanbarth. Hefyd mae'n denu cofrestriadau sylweddol gan fyfyrwyr o rannau eraill o'r Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol. Mae'n gweithio'n agos gyda chyflogwyr i sicrhau eu bod yn cael gweithlu gyda chymwysterau a sgiliau addas yn ogystal â darparu gwasanaethau ymchwil a datblygu mewn meysydd arbenigol.

2.5 Mae'r Brifysgol yn cael ei chydabod yn eang fel un o'r prifysgolion arweiniol o ran cefnogi myfyrwyr o gefndiroedd economaidd a chymdeithasol is.

- 2.6 Mae myfyrwyr o Gymry yn parhau i ffurfio rhan bwysig o boblogaeth myfyrwyr y Brifysgol. Mae nifer arwyddocaol o'r rhain yn siarad Cymraeg neu'n dymuno gwella eu sgiliau Cymraeg ac mae'r Brifysgol yn cadarnhau ei hymrwymiad i hwyluso hyn. Mae Prifysgol Glyndŵr yn gweithio gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol i gyflawni hyn, a fydd yn cynnwys datblygu adnoddau a chymorth ychwanegol, ehangu'r rhaglenni astudio academiaidd a'r lleoliadau gwaith. Mae'r Brifysgol hefyd wedi ymrwmo i gyflawni ei goblygiadau dan y Cynllun Iaith Gymraeg a'r Safonau Iaith arfaethedig.
- 2.7 Mae mwyafrif helaeth myfyrwyr y Brifysgol yn dod i brif gampws y Brifysgol ar Ffordd yr Wyddgrug yn Wrecsam, er ei bod yn gweithredu o'r campws ar Stryt y Rhaglaw yn Wrecsam a safleoedd yn Llanelwy, Llaneurgain a Brychdyn hefyd.
- 2.8 Mae gan y Brifysgol drosiant blynyddol byd-eang o £37miliwn.

3. Cadwyni cyflenwi

- 3.1 Mae'r Brifysgol yn gwario oddeutu £10 miliwn yn flynyddol gyda nifer helaeth o gyflenwyr sy'n darparu ystod eang o nwyddau, gwasanaethau a gwaith. Mae'r Brifysgol yn cydnabod bod ei chadwyni cyflenwi yn lledaenu ar draws y byd ac y gallai rhannau o'r gadwyn cyflenwi fod yn ymwneud â chaethwasiaeth fodern. Mae adnoddau'r Brifysgol i fonitro a rheoli ein cadwyni cyflenwi yn brin ac felly bydd yn canolbwyntio ar ein cyflenwyr uniongyrchol a bydd yn ofynnol i'w cyflenwyr nhw sicrhau bod eu cadwyni cyflenwi yn rhydd o unrhyw gaethwasiaeth fodern.
- 3.2 Mae'r sectorau risg uchel ar gyfer caethwasiaeth fodern yn cynnwys amaethyddiaeth, hamdden, lletygarwch, arlwyo, glanhau, dillad, adeiladwaith a gweithgynhyrchu. Mae adolygiad gwariant y Brifysgol wedi dangos, ym mwyafrif y meysydd gwariant risg uchel, mae'r Brifysgol yn defnyddio cytundebau fframwaith rhanbarthol neu genedlaethol ac ystyrir bod y risg o gaethwasiaeth fodern a masnachu pobl gan ein cyflenwyr uniongyrchol yn isel.
- 3.3 Mae'r Brifysgol yn aelod o Gonsortiw Pwrcasu Addysg Uwch Cymru a Chonsortiw Pwrcasu Prifysgolion y Gogledd Orllewin. Fel aelod mae ei gadwyni cyflenwi yn cael eu sianelu'n bennaf trwy'r consortia. Mae gan Gonsortiw Pwrcasu Prifysgolion y Gogledd Orllewin ei ddatganiad ei hun ar Gaethwasiaeth Fodern a gellir gweld copi trwy ddilyn y ddolen isod:
- <https://www.nwupc.ac.uk/about/library/item/nwupc-modern-slavery-statement>
- 3.4 Mae Consortiw Pwrcasu Addysg Uwch Cymru hefyd yn y broses o edrych ar y risg potensial o Gaethwasiaeth Fodern yn eu cadwyni cyflenwi. Felly, mae'r Consortiw wedi datblygu arolwg Caethwasiaeth Fodern i'w anfon i'w cyflenwyr cytundeb fframwaith ar ran yr aelodau.
- 3.5 Bydd y Brifysgol yn sicrhau bod ei gyflenwyr uniongyrchol hefyd yn ymwybodol o'i hymrwymiad i fynd i'r afael â chaethwasiaeth fodern a masnachu pobl, a deall eu hymrwymadau fel cyflenwr neu gontractwr i'r Brifysgol. Bydd y Brifysgol yn mabwysiadu dull tebyg i Gonsortiw Pwrcasu Addysg Uwch Cymru a bydd yr un arolwg Caethwasiaeth Fodern yn cael ei anfon i'w chyflenwyr cyfredol nad ydynt wedi'u targedau gan y Consortiw hyd yma.
- 3.6 Mae'r Brifysgol wedi datblygu dogfennau Templed Gwahoddiad i Dendro, sydd bellach yn cynnwys cwestiynau priodol ynghylch cyflogaeth foesegol, caethwasiaeth fodern yn ogystal ag ynghylch arferion gweithio teg. Yn ychwanegol, mae templed Manyleb Contract a ddatblygwyd yn ddiweddar bellach yn cynnwys y gofyniad i gyflenwyr ymrwmo i'r cod ymddygiad Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi (os yw'n berthnasol) yn ogystal â'i gwneud yn ofynnol i gyflenwyr sicrhau bod gweithwyr yn rhydd i ymaelodi gydag Undeb Llafur.

3.7 Mae'r Brifysgol wedi ymgysylltu gydag ATAMIS hefyd, sy'n bartner dadansoddi gwariant ar gyfer sector cyhoeddus Cymru. Bydd defnyddio pecyn dadansoddi gwariant ATAMIS ar y we yn caniatáu i'r Brifysgol ddynodi meysydd gwariant categori risg uchel fel eu bod yn ddarostyngedig i arferion cyflogaeth anfoesol yn eu cadwyni cyflenwi a hefyd i fonitro pa rai o'i gyflenwyr cyfredol sy'n meddu ar achrediad TISC (Tryloywder mewn Cadwyni Cyflenwi).

4. Polisiau ar gaethwasiaeth a masnachu pobl

4.1 Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo (cyn belled ag y bo'n rhesymol bosibl) i sicrhau nad oes unrhyw gaethwasiaeth fodern na masnachu pobl yn ei gadwyni cyflenwi nac unrhyw ran o'i busnes.

4.2 Yn sgîl yr ymrwymiad i adrodd ar fesurau i sicrhau bod holl rannau ei busnes a'r cadwyni cyflenwi yn rhydd o gaethwasiaeth, mae'r Brifysgol wedi adolygu ei pholisiau a'i gweithdrefnau ei hun o ran y gweithle i asesu eu heffeithiolrwydd yn adnabod a mynd i'r afael â materion caethwasiaeth fodern.

4.3 Mae'r polisiau a'r gweithdrefnau hyn o ran y gweithle yn dangos ymrwymiad y Brifysgol i weithredu'n foesebol a chydag uniondeb yn ei holl berthnasoedd busnes ac i weithredu a gorfodi systemau a rheolaethau effeithiol i sicrhau (cyn belled ag y bo'n rhesymol bosibl) nad yw caethwasiaeth na masnachu pobl yn digwydd yn unrhyw le yn ei chadwyni cyflenwi.

4.4 Mae'r Brifysgol yn gweithredu'r polisiau isod sy'n cyfrannu at ei hymdrechion i atal caethwasiaeth a masnachu pobl yn ei gweithrediadau.

4.4.1 **Polisi Chwythu'r Chwiban.** Mae'r polisi hwn yn darparu dulliau diogelu i alluogi staff i fynegi pryderon am gamweinyddu yng nghyswllt Prifysgol Glyndŵr Wrecsam. Y nod yw darparu mecanwaith cyflym ar gyfer mynegi pryderon gwirioneddol yn fewnol heb ofni ôl-ffeithiau, hyd yn oed os canfyddir bod y pryderon yn rhai disail. Mae Prifysgol Glyndŵr Wrecsam wedi ymrwymo i'r safonau uchaf o ran gonestrwydd, uniondeb, atebolrwydd a bod yn agored ac mae'n annog ei staff i fynegi pryderon gwirioneddol am gamymddygiad ar y cam cynharaf posibl gan wybod y bydd eu pryderon yn cael sylw dyledus ac yn cael eu hymchwilio. Mae camymddygiad yn y Brifysgol yn cael ei ystyried yn fater difrifol iawn.

4.4.2 **Cod Ymddygiad Cyflogeion.** Mae hwn wedi'i ymgorffori mewn Siarter Staff a'r pwrpas yw nodi'n glir ddisgwyliadau'r Brifysgol gan ei staff ac, yn bwysicaf oll, i rannu ymrwymadau'r Brifysgol i'w staff.

4.4.3 **Polisi Recriwtio a Dethol.** Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i ddenu a chadw staff sy'n perfformio ar lefel uchel sy'n gallu gwneud cyfraniad gwerthfawr i lwyddiant y Brifysgol. Mae'r Polisi a'r Weithdrefn Recriwtio a Dethol Staff yn llunio fframwaith ar gyfer cyflawni rhagoriaeth ymhob agwedd o arferion recriwtio'r Brifysgol.

4.4.4 **Polisi Caffael.** Bydd swyddogaeth gaffael Prifysgol Glyndŵr Wrecsam yn darparu arbenigedd caffael proffesiynol i'r Bwrdd Llywodraethwyr, y Tîm Gweithredol a'r staff. Bydd yn cyfrannu'n llawn at gyflawni nodau ac amcanion y Bwrdd ac yn parhau i godi proffil caffael trwy'r Brifysgol, gan sicrhau bod anghenion busnes y Bwrdd yn cael eu bodloni trwy brynu nwyddau, gwasanaethau a chontractau a bod nodau ac amcanion Polisi Llywodraeth Cymru yn greiddiol i'w weithgareddau caffael. Bydd hefyd yn cyfeirio at ofynion Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ac amcanion amgylcheddol, cynaliadwyedd a moesegol y Brifysgol. Mae'r Cynghorydd Caffael ym Mhrifysgol Glyndŵr Wrecsam yn aelod o Weithgor Cyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru a ffurfiwyd i ddarparu fforwm i drafod a gweithredu'r Cod Ymarfer: Cyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi ymhlith cymuned y Sector Addysg Uwch yng Nghymru. Bydd y swyddogaeth gaffael yn rheoli ac yn datblygu ei gyflenwyr a'i sail cyflenwyr yn rhagweithiol, gan adnabod a rheoli unrhyw risgiau cyflenwi.

- 4.4.5 **Polisi Gwrth-llwgrwobrwyo.** Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i sicrhau bod safonau uniondeb uchel yn berthnasol i'w holl feysydd gweithredu a bod ei holl fusnes yn cael ei gynnal mewn modd gonest a thryloyw. Fel sefydliad addysgol ac elusen sy'n cael cyfran arwyddocaol o'i incwm o gronfeydd cyhoeddus a gan roddwyr a mudiadau gwirfoddol, mae'r Brifysgol yn awyddus i ddiogelu ei hun a'i chyllidwyr, rhoddwyr, cyflogeion a myfyrwyr rhag effeithiau andwyol sy'n gysylltiedig â llwgrwobrwyo ac unrhyw weithgareddau llwgr eraill. Felly mae wedi ymrwymo i atal llwgrwobrwyo a thwyll gan staff ac unrhyw drydydd parti sy'n cyflawni gwasanaethau ar ran y Brifysgol. Mae'r Brifysgol yn sylweddoli y bydd y risg o dwyll a llwgrwobrwyo yn codi mewn amrywiol gyd-destunau a bydd yn ceisio cynghori, hysbysu a/neu hyfforddi ei gyflogeion yn briodol i asesu'r risg o dwyll a llwgrwobrwyo'n digwydd a gweithredu arferion a fydd yn lleihau'r risg o hynny'n digwydd neu beidio â chael ei ganfod lle nad yw prosesau sy'n bodoli yn eu lle eisoes.
- 4.4.6 **Polisi Buddsoddi Moesegol Rheolaeth Trysorlys.** Mae'r Brifysgol yn ei gwneud yn ofynnol i'w swyddogion dalu sylw dyledus i lywodraethu corfforaethol perthnasol ac ystyriaethau cymdeithasol, moesegol ac amgylcheddol wrth ddewis, cadw a gwireddu ei holl fuddsoddiadau trysorlys. Mae Pwyllgor Strategaeth a Chyllid y Bwrdd Llywodraethwyr yn disgwyl i hyn gael ei wneud mewn modd sy'n cyd-fynd ag amcanion buddsoddi a dyletswyddau cyfreithiol y Brifysgol.
- 4.4.7 **Datganiad Gwerth am Arian.** Mae Prifysgol Glyndŵr Wrecsam yn cydnabod ei gyfrifoldeb i sicrhau gwerth am arian o'i holl weithgareddau, sut bynnag y maent yn cael eu cyllido. Yn benodol, mae ganddi ddyletswydd gofal i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario ar y dibenion a fwriadwyd a'i bod yn sicrhau gwerth da am arian. Mae'r Brifysgol hefyd wedi ymrwymo i hyrwyddo effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a darbodusrwydd wrth gyflawni ei gweithgareddau corfforaethol ac academaidd. Bydd yn ceisio mabwysiadu arferion da a chynnwys egwyddorion gwerth am arian yn ei holl weithgareddau.
- 4.4.8 **Rheoliadau Arferion Ymchwil.** Mae Prifysgol Glyndŵr Wrecsam yn tanysgrifio i God Ymarfer Ymchwil Swyddfa Uniondeb Ymchwil y Deyrnas Unedig a gyhoeddwyd ym mis Medi 2009. Mae'r Cod Ymarfer yn berthnasol i sefydliadau ymchwil ac i ymchwilwyr a bydd yn ymdrechu i fodloni'r holl oblygiadau mae'r Cod yn ei roi ar sefydliadau ymchwil. Mae'r holl ymchwil a wneir yn neu dan awdurdod y Brifysgol yn ei gwneud ofynnol cynnal adolygiad moesegol a chael cymeradwyaeth cyn y caniateir dechrau casglu data. Yn benodol, mae'n rhaid i'r rhai sy'n arwain neu'n goruchwyllo ymchwil sy'n cynnwys cyfranogwyr dynol (yn cynnwys, ond heb ei gyfyngu i holiaduron, cyfweiliadau, samplau dynol ac ymchwil clinigol) neu anifeiliaid sicrhau cymeradwyaeth gan Is-bwyllgor Moeseg Ymchwil y Brifysgol fel sy'n ofynnol gan Ganllawiau'r Is-bwyllgor Moeseg Ymchwil sydd mewn grym ar y pryd, ynghyd ag unrhyw adolygiad allanol a/neu gymeradwyaeth sy'n ofynnol yn y maes astudio dan sylw, cyn dechrau'r gwaith ymchwil.

5. Hyfforddiant

- 5.1 Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i ddatblygu a darparu hyfforddiant wedi'i deilwari i'n cyflogeion er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth ynghylch caethwasiaeth fodern, cam-drin hawliau dynol a phardduo. Bydd hyfforddiant yn cael ei gynnwys fel rhan o'r rhaglen hyfforddiant gorfforaethol trwy ddefnyddio modiwlau hyfforddiant e-ddysgu ar gaethwasiaeth fodern a chyflogaeth foesegol mewn cadwyni cyflenwi. Mae'r swyddogaeth Caffael a'r Adran Adnoddau Dynol yn gweithio gyda'i gilydd i adnabod cyflogeion sy'n ymwneud â phrynu / caffael a recriwtio a defnyddio gweithwyr er mwyn darparu hyfforddiant wedi'i deilwari ar gaethwasiaeth fodern ac arferion cyflogaeth foesegol.

6. Gweithredu Cod Ymarfer: Gweithredu Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi Llywodraeth Cymru

6.1 Ac eithrio'r meysydd a nodwyd yn y ddogfen hon, mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i weithredu'r gweithredoedd perthnasol sy'n gysylltiedig gyda'r 12 ymrwymiad allweddol a nodwyd yng Nghod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar gyfer Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi.

7. Yn ystod blwyddyn ariannol 19-20 rydym ni'n bwriadu:

- Datblygu polisi ysgrifenedig ar gyflogaeth foesegol (ymrwymiad 1 y Cod Ymarfer)
- Adnabod a sicrhau bod cyflogeion sy'n ymwneud â chaffael a recriwtio gweithwyr yn cwblhau'r hyfforddiant e-ddysgu ar gaethwasiaeth fodern a chyflogaeth foesegol mewn cadwyni cyflenwi (ymrwymiad 3 y Cod Ymarfer)
- Cynnwys copi o'n polisi cyflogaeth foesegol yn yr holl ddogfennau caffael (ymrwymiad 4 y Cod Ymarfer)
- Gofyn i'n cyflenwyr ymrwymo i'r cod ymarfer (lle bo'n bosibl) (ymrwymiad 6 y Cod Ymarfer)
- Monitro arferion cyflogaeth ein cyflenwyr risg uchel ac allweddol trwy anfon arolwg cyflenwyr ar gaethwasiaeth fodern iddynt (ymrwymiad 7.4 y Cod Ymarfer)
- Diweddarau a chyhoeddi ein Datganiad Caethwasiaeth Fodern yn flynyddol i adlewyrchu'r cynnydd yn erbyn ein gweithredoedd.

Maxine Penlington OBE
Chair, Bwrdd Llywodraethwyr
Prifysgol Glyndŵr Wrecsam

Dyddiad: 13 Rhagfyr 2019